

TEACHING TURKISH IN BELARUS

Ayfer KARA¹

Abstract

Belarus is even though geographically far away to our country; it is a state with which Turkey has relations in recent history and maintains this relation in a positive atmosphere. The history of Belarus, which was once a vassal of the Golden Horde State, bears the traces of the struggle between Lithuania, Poland and Russia. The Belarus which has origin mainly from the north was forced to knuckle under the Grand Duchy of Lithuania in the 14th century after the 13th century Tatar invasion. Poles seized the Belarus in 1572. At the end of 1654 it was corporated into the territory of the Russian Tsar and became one of the republics of the Soviet Union (USSR) by the the Bolshevik Revolution (Panov, 2012).

The White Russian aristocrats who supported the White Army during the Bolshevik Revolution came to Istanbul following the invasion of the Red Army and lived and sympathized with the Turks for a while. With the dissolution of the Soviet USSR in 1991, Turkey was the first country to recognize Belarus and then very important diplomatic relations were established between these countries. This situation led to an increased interest towards Turkey and Turkish language. Turkish language started to be offered as an elective and first language course within the universities. In this study, the teaching of Turkish language in Belarus in the years 1995-2019 will be examined and suggestions will be made on what can be done to improve Turkish in the future of Belarus.

Keywords: Belarus, Turkey, Teaching Turkish.

¹ Corresponding Author: Dr., Minsk State Linguistic University, ayfer.kara44@yahoo.com ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5716-9059>

BEYAZ RUSYA'DA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Ayfer KARA ²

Özet

Beyaz Rusya, coğrafi olarak Türkiye'ye uzak olsa da Türkiye'nin yakın tarihte ilişki kurduğu ve şu anda bu ilişkisini olumlu bir atmosfer içerisinde sürdürdüğü bir devlettir. Bir dönem Altınordu Devleti'nin vassalı olan Beyaz Rusya'nın tarihi Litvanya, Polonya ve Rusya arasındaki mücadelenin izlerini taşır. Köken olarak kuzey asıllı olan Beyaz Rusya halkı, 13. yüzyıldaki Tatar istilasından sonra 14. yüzyılda Litvanya Grandükü'ne boyun eğmek zorunda kalmıştır. Polonyalılar 1572 tarihinden itibaren Beyaz Rusya'yı ele geçirmişlerdir. 1654 yılının sonlarında Beyaz Rusya, Rus Çarlığı'nın topraklarına dâhil olmuş ve Bolşevik İhtilaliyle Sovyetler Birliği'nin (SSCB) cumhuriyetlerinden biri olmuştur (Panov, 2012).

Bolşevik İhtilali esnasında Beyaz Ordu'yu destekleyen Beyaz Rusyalı aristokratlar Kızıl Ordu'nun işgali üzerine İstanbul'a gelmişler ve bir müddet Türklerle birlikte yaşamışlar ve onlara sempati duymuşlardır. 1991 Sovyet SSCB'nin dağılması ile onu ilk tanıyan İslam ülkesi Türkiye ile Beyaz Rusya arasında diplomatik ilişkiler kurulmuş ve bunun sonucunda Türkiye ve Türkçeye karşı bir ilgi hasıl olmuştur. Ülkedeki üniversitelerde Türkçe birinci dil ve seçmeli dil dersi olarak verilmeye başlanmıştır. Bu çalışmada Beyaz Rusya'daki 1995-2019 yıllarındaki Türkçe öğretimi incelenecek ve Beyaz Rusya'nın geleceğinde Türkçenin daha iyi bir konuma gelebilmesi için neler yapılabileceği konusunda öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Beyaz Rusya, Türkiye, Türkçe öğretimi.

Giriş

Sovyetler Birliği'nin dağılması ile birlikte yeni devletler kurulmuş ve bu coğrafyada pek çok ülke için olduğu gibi Türkiye için de yeni pazarlar açılmıştır. Türkiye 1991 yılında ondan ayrılan devletlerin bağımsızlığını tanıyan ilk İslam devleti olmuştur. Beyaz Rusya da bu devletlerden biridir. Beyaz Rusya Cumhuriyeti Devleti ile Türkiye Cumhuriyeti Devleti arasında diplomatik ilişkilerin kurulmasına dair protokol 1992'de imzalanmıştır.

Türkiye pek çok ülke için olduğu gibi Beyaz Rusya için de önemli ve istenilen bir ortak olmuştur. 2000 yılından itibaren Türkiye dış politikada

² Sorumlu Yazar: Dr., Minsk Devlet Dil Bilim Üniversitesi, ayfer.kara44@yahoo.com ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5716-9059>

aktif bir rol almaya başlamış, uluslararası arenada etki alanını genişletmiş ve bağımsızlaşmıştır. Stratejik olarak yakın iş birliği yaptığı ve dünyada büyük bir güce sahip olan ortaklarına zaman zaman karşı çıkmıştır. Bugün de aykırı hareketler de bulunduğu olmaktadır. Türkiye kendi bölgesinde bir lider olmuştur. Hatta bütün dünya Müslümanlarının temsilcisi ve hâmisisi olarak davranmış, davranmaktadır. Böyle bir devletin yurt dışında da kendi soyundan ve dininden olanların varlığını ve kimliğini korumak için yerine getirmesi gereken sorumluluklar vardır. Bunun için de Türkiye yurt dışındaki ilişkilerine ve Türk diasporasına ehemmiyet vermektedir. Avrupa ülkelerinde (Almanya'da 4 milyon Türk), Balkanlarda ve Çin, Irak, İran, Suriye, Kıbrıs, Kırım gibi pek çok ülkede olduğu gibi Türkler yaşamaktadır. Beyaz Rusya'da durum biraz daha farklıdır. Burada bulunan Türkler buranın eskiden beri yerleşik halkı değildir. Beyaz Rusya'daki Türkler evlilik ve ticaret sebebiyle gelmişlerdir. Beyaz Rusya'da yatırım yapan iş adamları Beyaz Ruslara istihdam imkânı sunmaktadır. Bu iş yerlerinde çalışan Beyaz Rusların bir kısmı işverenlerinin dilini öğrenmişlerdir. Beyaz Rusya'da Minsk Türkiye Büyükelçiliği'ne kayıtlı 700'e yakın Türk vatandaşı yaşamaktadır. Bu insanlar Türkçe konuşmaktadır ve onların dili onlarla ilişki kuran insanlarda ilgi uyandırmaktadır. Bu açıdan Beyaz Rusya'da iyi bir Türkiye ve Türkçe algısı vardır denilebilir.

2000'li yılların başında Türkiye ekonomisi hızla büyümüş, dünyada üçüncü sıraya Avrupa'da birinci sıraya yerleşmiştir. 2010 yılında ekonomisini büyüten ve hızla gelişen ülkeler arasında 5. sırada ve dünyada 17. sırada yer alan Türkiye, ürettiği ihraç ürünlerinin kalitesini artırmıştır. Türk yatırımcılar, Avrupa, Arap ülkeleri ve Amerika'dan yatırımcılarla yarışmışlardır. 2008'de Beyaz Rusya Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı A. Lukaşenko, Türkiye, Gürcistan ve Türkmenistan büyükelçilerinin güven mektubu sunma töreninde, Beyaz Rusya'nın yakın gelecekte Türkiye ile ticaret ve ekonomik iş birliğinde bir artış bekleyeceği konusunda güven duyduğunu belirtmiştir. İktisadî İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD), Dünya Bankası (WB) ve Uluslararası Para Fonu (IMF) istatistiklerine göre 2010 yılında % 8,2 ve 2015 yılında % 4 büyümüştür (Semak, 2012). 2010 yılında Beyaz Rusya'dan ithal edilen ürünler arasında Beyaz Rusya malları 21. sırada yer alırken Türkiye'den Beyaz Rusya'ya ithal edilen ürünler ise

Beyaz Rusya ithalatında 15. sırada yer almıştır. Türkiye, Beyaz Rusya'ya yatırım yapan ülkeler arasında 3. sırada gelmektedir. 2011 yılında yine Türkiye'den ithal ettiği ürünler, ihracat ettiği ürünlerden iki kattan daha fazladır (Şadurskiy, 2012).

Türkler sadece yurt dışında değil yurt içinde de yabancılarla iletişim halindedir. Her yıl milyonlarca turist Türkiye'yi ziyaret etmektedir. Bölgede İspanya, Fransa, İngiltere, İtalya, Almanya'dan sonra tercih edilen Türkiye'dir. Aslında Türkiye'deki tesisler bu ülkelerdeki tesislere göre turistlere daha fazla konforlu ve ucuz bir tatil sunmaktadır. Bunun için dinlenmek isteyen Rusların ve Beyaz Rusların çoğu uzun tatillerini Türkiye'de geçirmektedirler. Türkiye'nin bir cazibe merkezi olmasının diğer sebebi ise turistlere ucuz ve kaliteli alışveriş imkânı sağlamasıdır.

2008 yılında Türkiye'yi 152 bin 614 Beyaz Rusya vatandaşı ziyaret etmesine karşın, işletme belgeli otel ve benzeri konaklama merkezlerinde kalanların sayısı 11 binler civarındadır. Belediye belgeli tesislerde kalanlarla birlikte konaklayanların sayısı 13 bin 55 kişi olması oldukça dikkat çekicidir. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından verilen bilgiye göre Türkiye'yi ziyaret eden Beyaz Ruslar'ın yüzde 54'ü tatil ve dinlenmek için gelmişlerdir. 2009 yılında 142422 Beyaz Rus Türkiye'yi ziyaret etmiştir. 2010 yılında Beyaz Rusya'dan Türkiye'ye gelen ziyaretçi sayısı geçen yılın aynı dönemine göre %7,02 oranında artarak 152 bin 421 kişiye ulaşmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2010).

Suriye Savaşı yüzünden zaman zaman Türkiye'nin Rusya ile ilişkileri bozulmuştur. Her ne kadar Beyaz Rusya Devleti Türkiye'nin iç ve dış politikasına karışmayacaklarını bu konuda yorum yapmayacaklarını ve bu meselelerin müzakerelerle ve anlaşmalarla çözüleceğini söylese de Rusya ile gerilim yaşadığımız dönemde halkın Türkiye'ye ve Türkçeye olan ilgisi de azalmıştır. 24.11.2015 yılında Türk askerî pilotlar Türk hava sahasını ihlal ettiği gerekçesiyle bir Rus savaş uçağını düşürmüşler ve bundan sonra Rusya Devleti Türkiye'ye yaptırım uygulamış, vatandaşlarını Türkiye'ye seyahat etmemeleri konusunda uyarmıştır. Bu durum Beyaz Rusya vatandaşlarının da Türkiye'ye gelmemesine sebebiyet vermiştir. 2016 yılında Rus turistlerin sayısı %80 azalmıştır. Ancak problem çözüldükten sonra Ruslar Türkiye'de tatillerini geçirmeye devam etmişlerdir. 2017

yılında Beyaz Rusya'dan gelen turist sayısı yüzde 89,61 artmıştır. 2018 yılında Beyaz Rusya'dan Türkiye'ye gelen turistlerin sayısı 245254 kişiye yükselmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018). Türkiye turizm gelirleri bakımından dünyada 14. sıradadır. 2019 yılında Türkiye yılın ilk 9 ayında toplam 41,6 milyon ziyaretçiyi ağırlamıştır. Rusya Federasyonu, Almanya ve İngiltere, Türkiye'ye en çok ziyaretçi gönderen ülkeler olmuştur (Habertürk, 2019). Askerî ve siyasî konular turizmi olumsuz yönde etkilememektedir. Rusya ile Türkiye'nin ilişkilerinin bozulduğu dönemde kendi isteğiyle Türkçe öğrenmek isteyenlerin sayısında düşme olmuştur.

Eğer 2010 yılındaki gibi Türkiye büyümeye devam etseydi, Beyaz Rusya Devleti iyi eğitilmiş ve Türkçeyi iyi konuşan vatandaşlarına ihtiyaç duyacaktı ve böylece Türkçeyi öğrenenler de bu büyümeye paralel olarak artacaktı. Beyaz Rusya'da Türklere ve Türkçeye olan ilgi, Beyaz Rusya ve Türkiye arasındaki ticarî, ekonomik ve siyasî ilişkilere hatta Türkiye'nin Rusya ile ilişkisine paralel bir şekilde artmış veya azalmıştır.

Türkçe Öğretimi

Üniversite öğrencileri Beyaz Rus Devlet Üniversitesi (BGU), Minsk Devlet Dil Üniversitesi (MGLU), Beyaz Rusya Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı bünyesindeki Yönetim Akademisi (AUPPRB), Beyaz Rus Devlet Ekonomi Üniversitesi (BGEU) ve Baranoviç Devlet Üniversitesi (BARGU) olmak üzere ülkenin en prestijli beş üniversitesinde Beyaz Rus öğretim görevlileri gözetiminde Türk okutmanlardan Türk dilini öğrenmektedirler.

Beyaz Rusya ve Türkiye hükümetleri arasında 1995 yılında eğitim alanında iş birliği başlamıştır. 1996 yılında imzalanan spor, kültür ve eğitim alanında iş birliği anlaşması kapsamında Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliği'nin görevlendirdiği bir öğretmen tarafından Beyaz Rusya Cumhuriyeti'nde ilk defa Minsk Devlet Dil Bilimleri Üniversitesi (MGLU) Tercümanlık Fakültesinde Türkçe seçmeli ders olarak beş kişiden oluşan bir gruba öğretilmeye başlanmıştır.

1997 yılında MGLU'da 16'şar kişiden oluşan iki grup oluşturulmuştur. Bu gruptaki öğrenciler, ikinci yabancı dil olarak Türkçeyi tercih eden öğrencilerdir. 2000 yılında Türkçe, Fransız Dili Fakültesinde ikinci dil; Kültürlerarası İlişkiler Fakültesinde ise ilk defa birinci yabancı dil olarak öğretilmeye başlanmıştır. Bu grup on kişiden oluşmaktadır.

Türk dili 2000'lerin başında oldukça popülerdir ve Türk dilinin bu popülaritesinden dolayı Türk dili ve kültürü için bir merkez kurulmasına ihtiyaç duyulmuştur. 18 Şubat 2002 tarihinde Minsk Devlet Dil Üniversitesinde Türk İşbirliği ve Kalkınma Örgütünün (TİKA) sponsorluğunda Türk dili ve kültürü merkezi açılmıştır. Bu merkez sadece bir sınıftan oluşmaktadır. Burası Türkçe dersleri için değil, aynı zamanda başka dersler içinde kullanılmaktadır. Bu merkezde Türkçe kitaplardan oluşan küçük bir kütüphane bulunmaktadır. Türk dili ve kültürü öğretimini Doğu Dilleri Kürsüsü denetlemektedir.

2005-2006 Öğretim yılında Beyaz Rusya Devlet Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Fakültesi Dil Çalışmaları bölümünde yabancı dil olarak 10 öğrenciden oluşan gruba Türkçe birinci yabancı dil olarak öğretilmeye başlanmıştır ve onlar üniversiteyi bitirdiklerinde Türkolog olmuşlardır.

Minsk Devlet Dil Bilim Üniversitesinde (MGLU) Türkçe ikinci ve birinci yabancı dil olarak öğretilmiştir. 2005-2006 yıllarında İngiliz Dili Fakültesinde 6 grup, Fransız Dili Fakültesinde 1 grup; Kültürlerarası İletişim Fakültesinde 3 grup ikinci yabancı dil ve Mütercim/Tercümanlık Fakültesinde 2 grup, birinci yabancı dil olarak Türkçe öğrenmiştir. 12 grubun her birinde 10-12 arasında öğrenci bulunmak üzere toplamda 130 öğrenci Türkçe öğrenmiştir.

2006-2007 Öğretim yılında Minsk Devlet Dilbilim Üniversitesi İngiliz Dili Fakültesinde 3, 4 ve 5. sınıflarda ikişer grup (Toplam 6). Kültürlerarası İletişim Fakültesinde 3. ve 4. Sınıflarda 1'er grup (Toplam 2), Fransız Dili Fakültesinde 3 ve 4. Sınıflarda birer grup (Toplam 2) vardır. Gruplar sekizer öğrenciden oluşmuştur. Toplamda 80 öğrenci Türkçe dersleri almıştır.

2009-2010 Öğretim yılında Beyaz Rusya üniversitelerinde toplam 180 öğrenci Türkçe öğrenmiştir. "2014-2015 yılında beş Beyaz Rusya üniversitelerinde 200 öğrenci Türkçe öğrenmektedir" (Yeliseyeva, 2015: 24)

Minsk Devlet Dil Bilim Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Fakültesinde birinci yabancı dil Türkçe öğretimi grubuna beş yılda bir öğrenci alınmaktadır. Bu fakülteye 2005 yılında birinci yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye 15'er kişiden oluşan iki grup başlamıştır. 2005 yılında üniversiteye başlayan bu gruptan sonra 2010 yılına kadar öğrenci

alınmamıştır. 2010 yılında tekrar öğrenci alınmıştır. Bunlar 2015'te mezun olduktan sonra 2015 yılında tekrar öğrenciler alınmıştır. 2015 yılında 3 grup vardır. Bunlardan biri ilk defa Türkmen öğrenciler için açılan 8 kişilik gruptur. Bu öğrenciler 2021'de mezun olacaktır. Mütercim-Tercümanlık Fakültesinde 2015-2016 Öğretim yılında birinci yabancı dil olarak başlayanların sayısı 25'tir.

MGLU İngiliz Dili Fakültesinde ve Kültürlerarası İletişim Bölümünde Türkçe ikinci yabancı dildir. İkinci yabancı dil olarak Türkçe grubuna ise ilk defa 2011 yılında öğrenci alınmaya başlamıştır. MGLU Kültürlerarası İletişim Fakültesinde 2016 yılında başlayan ve 2019 itibariyle 4. sınıfta ikinci dil olarak Türkçe öğrenen bir grup vardır. Bu grup 8 kişiden oluşmaktadır. Diğer sınıflarda yani 1, 2, 3 ve 5'te Türkçe öğrenen öğrenciler yoktur. İngiliz Dili Fakültesinde ise üçüncü sınıf öğrencileri için ikinci dil olarak Türkçe grubu oluşturulmuştur. 2019 güz döneminde bu fakültede 3.sınıfta 7; 4. sınıfta 9 kişi ve 5. sınıfta 12 öğrenci olmak üzere toplam 28 Beyaz Rus öğrenci Türkçe öğrenmektedir. Bu fakültede 2016-2017 yılında 4. ve 5. sınıflarda 20, 2017-2018 yıllarında 26; 2018-2019 yıllarında 24; 2019-2020 28 öğrenci okumaktadır. Kültürlerarası İletişim Fakültesinde 2017-2018 yılında başlayan 8 kişilik grup devam etmektedir. Bu gruptaki öğrencilerin azalma sebebi Türkçe dersinden geçememeleri ya da üniversiteyi bırakmalarıdır.

MGLU'da isteğe bağlı Türkçe akşam kursları da vardır. Bu kurslara ilgi gittikçe azalmıştır. 2000'li yılların başında Türkçe kursuna yazılanlar 50- 60 kişi (elbette hepsi devam etmemiştir, ancak ilgi büyüktür) iken bugün isteğe bağlı kursa talep 4-5 kişiyi geçmemektedir.

2005 yılında Beyaz Rusya Devlet Üniversitesi (BGU) Uluslararası İlişkiler ve Ülke Bilgisi Fakültesinde uzmanlık alanları dilbilim olan 10 kişilik bir grup toplanmıştır. Beyaz Rusya Cumhuriyeti'nde ilk kez uzman Türkolog yetiştirilmeye başlanmıştır. Dil öğretimine ek olarak, öğrencilere Türkiye'ye ve Türklere ait bilgiler ve Türk kültürü dersleri de verilmiştir. Elbette bu gruba ilk defa ders veren öğretmen için materyaller olmadığı için ders vermek zor olmuştur. Dostluk Kültür Derneği 2006 yılında Beyaz Rusya Devlet Üniversitesinin Filoloji Fakültesi bünyesinde Türk dili ve kültürü merkezini düzenlemiştir. Gerekli materyaller Türkiye

Büyükelçiliği ve Duruşba/Dostluk Kültür Derneğinin büyük çabalarıyla gerekli materyaller sağlanmıştır.

BGU Uluslararası İlişkiler Fakültesinde bazı senelerde Türkçe dersi için gruplar oluşturulurken bazı senelerde gruplar oluşturulmamaktadır. 2015-2016 yılında öğrenci sayısı 38'dir. 2015 yılında 4 öğrenci; 2016 yılında 5 öğrenci; 2017 yılında 9 öğrenci; 2018 yılında 5 ve 2019 yılında 5 kişi Türkçe öğrenmektedir. Ayrıca BGU Uluslararası İlişkiler ve Ülke Bilgisi Fakültesinde 10 kişilik bir grup daha vardır. Bu gruptaki öğrenciler dördüncü sınıf asker öğrencilerdir. Üniversitede uzmanlık alanları askerliğin yanında Uluslararası İlişkilerdir. 2019-2020 öğretim yılında 1, 2 ve 3. sınıflarda öğrenci bulunmamaktadır ve sadece 5. sınıflarda Türkçe okutulmaktadır.

2008 yılından itibaren Baranoviç Devlet Üniversitesinde (BARGU) Türkçe ikinci dil olarak Ekonomi ve İngiliz Dili Fakültelerinde sadece üçüncü sınıflarda bir yıl A1-A2 seviyesinde öğretilmektedir. Burada okuyan öğrenci sayısı 2017-2018 öğretim yılında 35 kişidir. 2019-2020 yıllarında sayı aynıdır. 2021 yılında üniversitede Türkçe ders olarak okutulmayacaktır.

Beyaz Rusya Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı bünyesindeki Yönetim Akademisinde (AUpPRB), Türkçe seçmeli ders olarak okutulmakta, bazen devlet yönetiminde yer alan kişilerde bu kurslara katılmaktadır. Bu üniversitede 2014-2015 yılında Türkçe öğrenen öğrencilerin sayısı 30 iken 2019-2020 Öğretim yılında iki gruptaki öğrencilerin sayısı 13 kişidir. Beyaz Rus Pazar Ekonomisi Üniversitesinde (Gomel) Grodno Devlet Üniversitesinde (En son 2011 yılında) isteğe bağlı Türkçe kursları düzenlenmiştir.

Beyaz Rusya'da yabancı okullar ile ilgili kanunlar katı olduğu için bu ülkede yabancılara ait başka okullar bulunmamaktadır. Sadece diplomatların çocuklarının eğitim aldığı bir Amerikan Okulu vardır. Bu okul İngilizce eğitim vermektedir ve özel bir okuldur. Ancak Rusça, Belarusça, Almanca, Fransızca gibi dersler Beyaz Rusya okullarında yabancı dil olarak öğretilmektedir.

2015 yılından önce Türkçe dersi Minsk 17. Gimnaziyada (lise) isteğe bağlı bir ders olarak verilmiştir. Ancak bugün sadece Minsk'te 18. Yasli Sad

Anaokulu bünyesinde 2018 yılında Minsk Türkiye Büyükelçiliğinin diplomatik girişimleriyle ve Maarif Vakfının maddî desteğiyle bir sınıf açılmıştır. Bu sınıfta ilk yıl babası Türk annesi Beyaz Rus olan 7 çocuk Türkçe öğrenirken ikinci yıl (2019) bu sayı 20 öğrenciye çıkmıştır ve zaten kontenjan 20 öğrenci ile sınırlıdır. Bu sınıfa girebilmek için anne ya da babadan birini Türk olması şarttır.

“Şkola İnastronnih Yazıkov/ Yabancı Diller Okulu” ve “Arabesk Kültür Merkezi” isimli iki kurs merkezinde de hâlâ Türkçeye talep vardır. Türkçeye olan ilgi 2000’li yılların başındaki gibi değildir. 2015’ten beri bu kurslardaki gruplar 8-10 kişilik bir ya da iki gruptan oluşmaktadır. Kontakt Dil Merkezi (Merkezin sadece bir sınıfı kiralanmıştır) bünyesindeki bir sınıfta yine Maarif Vakfının görevlendirdiği bir öğretmen tarafından annesi Rus, babası Türk olan 15 ilkokul öğrencisine cumartesi ve pazar günleri Türkçe kursu verilmektedir.

Minsk Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliği her yaz Türkçe öğrenen 15 Beyaz Rus öğrencilere Türkiye’de Ankara TÖMER’de iki ay, doktora ve yüksek lisans öğrencilerine ise sekiz aylık araştırma bursuyla Türkçe öğrenme ve pratik yapma imkânı sağlamıştır. Ancak 2015’ten beri Türkiye’ye öğrenci gönderilmemektedir. Bunun sebebi Türkiye’nin talepte bulunmamasıdır.

Beyaz Rusya ve Türkiye üniversiteleri arasında bireysel iş birliği kurulmaya çalışılmıştır. Erciyes Üniversitesi Heyeti Grodno Devlet Üniversitesini ziyaret etmiştir. Ziyaret sırasında Erciyes Üniversitesinde Rusça öğrenim gören Türk öğrencilerin Grodno Devlet Üniversitesinde yaz kursu almaları ve ayrıca yüksek lisans ve doktora yapmaları konusu görüşülmüştür. Gelecekte, Filoloji Fakültesi öğrencilerine Türkçe öğretilmesi de planlanmış ancak bu gerçekleşmemiştir. Baranoviç Devlet Üniversitesi Minsk Türkiye Büyükelçiliği aracılığıyla Türkçe öğrenen öğrencilerine staj imkânı sunan Akdeniz Üniversitesi ile bir anlaşma yapmıştır. Maalesef Baranoviç Üniversitesi öğrencilerinin Akdeniz Üniversitesinde staj yapmaları konusu askıda kalmıştır. Beyaz Rusya Devlet Üniversitesi Okan Üniversitesiyle, Minsk Devlet Dil Bilim Üniversitesi Ankara Üniversitesi ile protokol imzalamış ancak henüz uygulamaya geçilmemiştir.

Sonuç ve Öneriler

Beyaz Rusya bağımsızlığına kavuştuğu ilk yıllarda Türkçe itibar görmüştür. Bunun sebepleri şunlardır:

1. Beyaz Rusya, Sovyetler Birliği'nden ayrıldıktan sonra kendinin varlığını ilk sırada tanıyanlar arasındaki kendinden daha güçlü Türkiye'yle yakınlaşmıştır.
2. İkinci sebep hızla büyüyen ekonomisi ve kaliteli ihraç ürünleriyle Türkiye, Beyaz Rusya için oldukça cazip bir ortak olmuştur.
4. Türkiye'nin doğal güzellikleri, tarihî eserleri, ucuz tatil imkânları gibi kültürel değerleri de Beyaz Rusları çekmiştir.

Türkçenin eski cazibesini yitirmesinin sebepleri şunlardır:

1. Son yıllarda Rus ve Türk gençlerinin çoğu günlük hayattaki ihtiyaçlarını karşılayabilecek kadar İngilizce öğrenmişlerdir. Beyaz Ruslar tatil için buldukları Türkiye'de Türklerle ortak bir yabancı dil konuşmaktadırlar ve bu durum Türkçeye olan ilgiyi azaltmıştır.
2. Gençler artık çok yaygın olmayan bir dili öğrenmektense daha faydacı düşünmekte; Almanca, Fransızca ve İspanyolca gibi Türkçeye göre daha yaygın konuşulan bir dili öğrenmek istemektedirler.
3. Beyaz Rusya vatandaşlarının yaşam standartları yükselmiştir. Türkiye'de çalıştıklarında kazanacakları kadar ve hatta daha fazla parayı kendi ülkelerinde kazanmaktadırlar.
4. Türkiye Cumhuriyeti Devleti veya Türk dernekleri artık Türkçe öğretimine gereken desteği vermemektedir. Geçmişte Türkçe kurslarına devam edenler, Türkiye'ye gezi ile ya da Türkiye'de Türkçe yaz kursları ile ödüllendirilirken bugün bunlar artık yapılmamaktadır.
5. Suriye Savaşı meselesi ilgili olarak Beyaz Rusya halkı Türkiye hakkında olumsuz düşünmektedir ve dolaylı olarak bu savaş Türk ekonomisinin büyümesini maalesef yavaşlatmıştır. Bu yüzden de Türkçe öğrenmeye talep azdır.
6. Türk erkeklerinin Beyaz Rus kadınlarla olan ilişkilerinde onların kalplerini kırmaları ve onlara hayal kırıklığı yaşatmaları Türkiye ve Türkçe aleyhine olan sosyolojik bir meseledir. Türk erkekleri bayanlara önce

prenselermiş gibi davranıp sonra onları değersizleştirmişlerdir. Türk erkeklerinin bu bölgede iyi bir insan olarak tanınmamaları Türkçeye duyulan masum sevgiyi zedelemiştir. Beyaz Rus hanımlar isteğe bağlı kurslara artık rağbet etmemektedirler.

Bu araştırmanın önerileri ise şunlardır:

1. Ankara ya da diğer üniversitelerin TÖMER yaz kurslarına Beyaz Rus öğrenciler yeniden davet edilebilir. Yazları yurtlar üniversite dersaneleri ve Türkçe/ Rusça dersi veren öğretim üyeleri uygun olmaktadır. Karşılıklı olarak öğrenci değişimi yapılabilir.
2. Türkçe öğrenen öğrencilerin sayısının artması için öncelikle Beyaz Rusya ve Türkiye'deki üniversiteler düzeyinde doğrudan etkileşim kurmak gerekmektedir. Bu iş birliğinin mevcut örnekleri (MGLU ve Erciyes Üniversitesi, BGU ve Akdeniz Üniversitesi ile yapılan görüşmeler kâğıt üzerinde kalmıştır. Erciyes Üniversitesi Rusça öğrenimi için Beyaz Rusya üniversitelerine öğrenci göndermektedir ama bu tek taraflıdır. Karşılıklı öğretim üyesi değişimi, personelin profesyonelliğini artıracak ve bu da öğrencilerin eğitim seviyesini ve Türkçeye olan ilgisini olumlu yönde etkileyecektir. Ortak konferanslar, seminerler, yuvarlak masa masaları değerli deneyim ve bilgi alışverişinde bulunabilir. Bu uygulamaların yetkili makamlardan aktif destek alması gerekir. Eğitim alanındaki Beyaz Rus ve Türkiye arasındaki iş birliğinin sağlanması ve bunun için gerekli faaliyetlerin yapılması en büyük temennimizdir.
3. Türk halkının turistik bölgelerde ve yurt dışında kendine yakışır şekilde medenî ve dürüstçe davranması, milletimizi, devletimizi ve dolayısıyla dilimizi yüceltecektir.

Kaynakça

- Eliseyeva, Tatyana (2016) Covremenniye Tendentsiyi Bostokovedeniya: İstoriya Prepodavaniya Turetskogo Yazıka v Respublike Belarus (1996-2015). Minsk, MGLU.
- Habertürk, (2019). <https://www.haberturk.com/turist-sayisi-41-milyonu-turizm-geliri-26-milyar-dolari-asti-2536048-ekonomi>, 31.10.2019. Erişim Tarihi: 27.11.2019.

Kizima, Sergey (2013 Şubat). Put' Partnerstva i Satrudničestva, Belaruskaya Dumka S.2, Misk, BELTA.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2010). Kültür ve Turizm Bakanlığı https://www.tursab.org.tr/dosya/982/10ocbelarusdergi_982_4969786.pdf. Erişim tarihi 30.11.2019.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2018). Kültür ve Turizm Bakanlığı verileri. On Monday, December 2, 2019, 03:19:11 PM GMT+3, istatistik <istatistik@ktb.gov.tr> wrote:

Minsk Devlet Dil Bilim Üniversitesi Arşivi

Panov, Sergey (2012). İstoriya Belarusi c Drevneyşih Vremen do Naçala XX1 Veka v Voprosah i Otvetah. Minsk, Avercev.

Semak, Elena (2012 Nisan). Partnerstvo Vıgodnoe Vsem. Belaruskaya Dumka, S.4, Minsk, BELTA.

Şadurskiy, Viktor (2012 Nisan). Nujen nam bereg Turyetskiy, Balaruskaya Dumka 4, Minsk, BELTA.